

Олег ЛИТВАК,
завідувач кафедри теорії діяльності та
управління в органах прокуратури
Інституту підготовки кадрів
Національної академії прокуратури України,
державний радник юстиції України,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
заслужений юрист України

Петро ШУМСЬКИЙ,
професор кафедри теорії діяльності та
управління в органах прокуратури
Інституту підготовки кадрів
Національної академії прокуратури України,
державний радник юстиції 3 класу,
кандидат юридичних наук, професор

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Ключові слова: проблеми реформування прокуратури; єдина централізована система; система противаг; конституційний статус прокуратури.

Генеральний прокурор України В.П. Пшонка наголосив на необхідності подальшого реформування органів прокуратури у напрямі більш ефективного їх впливу на роботу всього правозабезпечувального механізму держави та здійснення належної правозахисної діяльності. Важливою складовою ефективного виконання цієї функції є дієве й ефективне її планування прокуратурами областей і порівняними до них, а також всією прокурорською системою.

Водночас прокурорам міст і районів надано можливість визначати пріоритетні напрями планування, зокрема правозахисні, прокурорсько-наглядові та інші.

Тобто для низової ланки прокурорської системи плани – внутрішній орієнтир реалізації прокурорсько-наглядового потенціалу, що виключає можливість використання планування для заорганізованості діяльності основної прокурорської ланки міських і районних прокуратур.

Таким чином, організація роботи й планування як одна з головних її складових сприяє створенню оптимальних умов взаємодії органів, підрозділів і посадових осіб для досягнення цілей функціональної діяльності органів прокуратури. Як зазначив керівник вищого наглядного відомства держави, – це вимагає підготовки нового Закону України «Про прокуратуру», однак його прийняття парламентом можливе лише після завершення реформування всієї кримінальної юстиції і прийняття Верховною Радою України нового Кримінального процесуального кодексу України [1].

Проголошений Конституцією України принцип верховенства права як засіб забезпечення фундаментальних прав і свобод людини та громадянина не лише чітко визначив пріоритетні напрями прокурорської діяльності, а й зумовив необхідність докорінного реформування органів прокуратури. Упродовж понад півтора десятиліття, що минуло від часу прийняття Основного Закону, триває

системне реформування прокуратури як складової частини державного механізму.

Законодавець, таким чином, підтвердив доцільність та актуальність наглядових повноважень прокурора у складній для держави і суспільства перехідний період розбудови публічних інституцій на засадах верховенства права, демократії та визнання прав і свобод людини, їх гарантії такими, що визначають зміст та спрямованість діяльності держави.

Розширення повноважень прокуратури є свідченням поступового відновлення довіри суспільства до прокурорської системи в цілому як ефективної правозахисної організації, важливого елемента механізму реалізації завдань держави, що забезпечує законність і правопорядок у країні.

Очевидно, на сьогодні діяльність органів прокуратури поки що не повною мірою відповідає вимогам державно-правової реформи. Окремі складові їх організації та функціонування, безумовно, потребують змін і вдосконалення шляхом перегляду чинних правових норм, меж компетенції, структури, оптимізації штатної чисельності й кадрової роботи з добору, розстановки, навчання і виховання прокурорсько-слідчих працівників. Практичне вирішення зазначених та інших питань – справа найближчого майбутнього [2].

Загальновизнано, що запорукою успіху будь-якої справи є класична тріада органічно поєднаних складових, а саме: кадрів; фінансового і матеріально-технічного забезпечення; чіткої організації роботи й ефективного управління. У цьому сенсі не є винятком і органи прокуратури.

Важлива передумова успішного здійснення прокурорської діяльності – ґрунтовне знання прокурорами і слідчими специфіки й особливостей різносторонньої роботи прокуратури, своїх повноважень, вміння правильно на науковій основі організувати роботу, володіння тактикою і методикою здійснення прокурорського нагляду й інших напрямів діяльності.

Минулого року, 1 грудня, виповнилося 20 років від часу введення в дію Закону України «Про прокуратуру». Тим самим була створена єдина централізована система

прокурорських органів нашої держави. Слід визнати, що цей закон, поряд із копіюванням нормативних актів колишнього СРСР, в багатьох випадках звужував функції прокуратури, особливо при здійсненні вищого нагляду за дотриманням законів у діяльності господарських суб'єктів, судових рішень, захисту прав особи тощо. Проте з часом подібна правова колізія була усунута і згідно зі змінами до законодавства на органи прокуратури покладено обов'язки здійснення нагляду за дотриманням законів органами місцевої влади та їхніми виконавчими комітетами, органами управління і контролю, юридичними та фізичними особами, громадськими об'єднаннями, посадовими особами. Паралельно органи прокуратури здійснюють нагляд за дотриманням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність (раніше вона була безнаглядною), дізнання і досудове слідство, за додержанням законів у місцях затримання й попереднього ув'язнення, а також виконанням вироків, що признаються судом, виконанням законів органами військового управління, військовими частинами й закладами.

Проблема реформування прокуратури як складової правоохоронної системи держави особливо активно дискутується в Україні як серед науковців, так і практиків, з моменту прийняття Основного Закону. І весь цей час проводилися відповідні тематичні наукові дослідження, здійснювалися певні кроки законодавчого й практичного характеру, спрямовані на удосконалення правової основи діяльності прокуратури, перегляд підстав і принципів організації власне прокуратури як єдиної системи, визначення її місця, ролі та функцій у нових суспільно-економічних, політичних та історичних умовах.

На перший погляд, цей процес дещо затягнувся, але, на думку В. Мойсика, відсутність поспіху в цьому напрямі державотворення не варто оцінювати негативно. Адже офіційно проголошений Україною курс на інтеграцію до Європи передбачає обов'язкове створення умов для вступу нашої країни до Європейського співтовариства, насамперед приведення норм і стандартів внутрішнього життя українського суспільства у відповід-

ність до норм і стандартів Європи, що є складним і довготривалим процесом [3].

Реформування правоохоронних органів, прокуратури та судів України – найважливіша складова вказаного процесу, оскільки саме вони являють собою той ключовий інструментарій держави, за допомогою якого здійснюється захист найвищих цінностей нації, а саме: життя і здоров'я людей, їх прав і свобод. Відомо, що у правовій демократичній державі діє система противаг, яка забезпечує взаємодію і взаємозв'язок розподілу влади та не дозволяє жодній з її гілок підпорядковувати собі іншу. Функції і повноваження прокуратури, мета, завдання та характер її діяльності залежать передусім від місця в системі розподілу влади. Яким воно має бути? Відповіді на це запитання не дають ні правова наука, що вивчає діяльність прокуратури в окремих сферах правовідносин, ні чинні закони, котрі регламентують її діяльність.

Отже, предметом нашого дослідження буде визначення місця і ролі органів прокуратури в системі правоохоронних органів держави й органів державної влади взагалі.

Погляди вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків на місце прокуратури в системі поділу влади досить різноманітні. Проблематику даного питання у своїх роботах розглядали такі правники, як О. Михайленко, В. Ковальський, Ю. Грошевий, В. Рохлін, М. Шалумов, В. Бессарабов, С. Лисенков, І. Боршуляк, Н. Дегтярьова, Н. Костенко, Л. Грицаєнко.

Більшість із них висловлюють точку зору, згідно з якою прокуратура є державною конституційною інституцією, яка не дає підстав для віднесення її до будь-якої з гілок влади. Крім того, діяльність прокуратури не вкладається в межі жодної з них. Зокрема, таку позицію обстоюють Ю. Шемшученко, В. Тацій, О. Михайленко [4].

Сучасна історія України доводить, що прокуратура може ефективно співпрацювати в інтересах законності з будь-якою із гілок влади. А вони, у свою чергу, можуть використовувати потенціал прокурорського нагляду для виконання завдань побудови демократичного суспільства, захисту прав і свобод громадян.

З позиції політиків, науковців, інших фахівців у засобах масової інформації висловлюються різні, часто абсолютно протилежні думки щодо ролі прокуратури у суспільстві та перспектив її подальшого розвитку. При цьому учасники таких дискусій, обґрунтовуючи власну позицію, посилаються на європейські демократичні стандарти моделі прокуратури. Незважаючи на це, її українська модель суттєво відрізняється від демократичних світових стандартів.

Одні науковці вважають, що прокуратура – це інститут радянської, тоталітарної системи, який потрібно ліквідувати, позаяк він є зброєю влади, органом авторитарного правління, якому не повинно бути місця у демократичній правовій державі. Інші вчені обстоюють позицію, згідно з якою прокуратура має зайняти центральне місце у нагляді за виконанням законів. Справді, за часів існування СРСР прокуратура, як і інші правоохоронні органи, у тому числі й суд, функціонувала в тих формах і межах, що були необхідні для підтримання правопорядку в тоталітарній державі. Україна стала на шлях побудови правової країни. І хоча основна функція прокуратури – виявляти порушення закону та вживати заходів щодо їх усунення, така діяльність не містить антидемократичної мети. Навпаки, це має відповідати високим стандартам правової держави. Як вважає Р. Жоган, сама по собі прокуратура не може бути ознакою ні демократичної, ні авторитарної держави та її правоохоронної системи. Статус прокуратури не можна розглядати без урахування умов, у яких вона здійснює свою діяльність, а також того, як влада ставиться до права і законності [5].

У радянській і пострадянській юридичній літературі висловлені різноманітні погляди на місце прокуратури в системі державного механізму. Вони зводяться до наступного: 1) прокуратура повинна бути включена в судову гілку влади і її основною функцією має стати здійснення обвинувальної влади в державі; 2) прокуратура не повинна належати ні до виконавчої, ні до судової влади, а бути органом Верховної Ради України, щоб реально забезпечувати законність; 3) враховуючи статус Президента, котрий визнається гарантом Основного Закону, прав і свобод

громадянина, було б логічно конструювати прокуратуру як структуру президентської влади, що здійснює від його імені нагляд за виконанням законів і указів Президента України в державі; 4) діяльність прокуратури має особливий, самостійний характер державної влади, що діє на основі притаманних цьому органу принципів і повноважень [6].

Сьогодні політика в Україні суперечлива і надто складна, характеризується швидкими змінами, у тому числі економічними, відмовою від старих стереотипів (наприклад, прокуратура має власне минуле та вікові традиції) і поверненням до них, а також переосмисленням історичного конституційного досвіду і критикою визнаних авторитетів. Заклики до кардинального реформування прокуратури турбують не тільки вчених і практиків, а й усе суспільство. І це зрозуміло, адже правова система будь-якої держави становить складний взаємопов'язаний механізм, нормальне функціонування якого складається поступово протягом десятиліть, а інколи – й століть.

Як свідчить досвід радянського і пострадянського періодів історії України, численні спроби реформування державно-правових структур постійно здійснювалися методом «проб і помилок», коли про невдачі при реалізації волюнтаристських задумів швидко забували і елементарний здоровий глузд на деякий час брав гору.

Тому перш ніж змінювати перевірену часом систему прокурорського нагляду слід науково спрогнозувати, чи можна очікувати від запланованих новацій реального зміцнення законності, кращого забезпечення прав громадян. При цьому потрібно ретельно зважити всі можливі ризики, аби позитивний ефект значно перевищив труднощі від нововведень. Реформаторські зміни можуть бути виправдані лише тоді, коли вони ґрунтуються на досвіді та доцільності.

Головною проблемою, що її необхідно розв'язати під час здійснення конституційно-правової реформи, є визначення місця прокуратури в системі органів державної влади.

Прокуратура – це комплексний і багатогранний правовий інститут з єдиною централізованою системою, що виконує особли-

вий вид державної діяльності, пов'язаний із діяльністю усього державного механізму України, і не належить до жодної з її гілок.

Не визначено власне характер прокурорської наглядової влади при виконанні нею передбачених законом функцій. Прокуратура, здійснюючи нагляд, виступає носієм державно-владних повноважень. Діяльність прокуратури України є одним із важливих механізмів реалізації державної влади, який забезпечує верховенство права і закону, єдність і зміцнення законності, захист прав і свобод людини та громадянина. Без належної законності в державі не може бути і сильної влади, тим більше, що Україна прагне стати правовою державою.

Реформування прокуратури повинно бути складовою частиною державно-правової реформи в Україні, здійснюватися з урахуванням реальних умов, які склалися в галузі забезпечення законності, захисту прав і свобод громадян та інтересів суспільства.

Будучи правоохоронною системою, що опікується утвердженням верховенства права, зміцненням правопорядку і захистом від злочинних та інших неправомірних посягань на найважливіші соціальні цінності, прокуратура водночас здійснює всебічну правозахисну діяльність. Вказаний напрям забезпечується не відокремлено, а в тісному взаємозв'язку з іншими державними структурами, зокрема органами виконавчої влади у центрі і на місцях та органами й посадовими особами місцевого самоврядування, управлінська діяльність яких передусім має бути спрямована на задоволення потреб та інтересів людей, реалізацію їх конституційних прав. Важливу роль у цих процесах відіграє також діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Питання про місце прокуратури в системі розподілу влади переходить тепер з галузі теорії в практичну сферу. Думка про віднесення прокуратури до однієї з гілок державної влади не є новою, її висловив свого часу ще Ш.Л. Монтеск'є. Пізніше вона отримала правове закріплення в конституціях більшості західних держав, у яких поділ влади розглядається як загальноцивілізований рівень. Але віднесення прокуратури до будь-

якої з гілок влади повинно здійснюватися з належним науковим обґрунтуванням, урахуванням менталітету і звичаїв населення.

Для цього варто звернути увагу на правовий статус прокуратури в системі державних органів інших країн, тобто врахувати зарубіжний досвід. Наприклад, Конституція Республіки Білорусь відносить прокуратуру до самостійного органу державної влади. Згідно з Конституцією Російської Федерації прокуратура належить до судової гілки влади, хоча фактично вона є самостійним органом.

У Сполучених Штатах Америки існує дві посадові особи, що мають статус, аналогічний прокурорському. Перша із них – Генеральний атторней США, який призначається на посаду Президентом США і затверджується на посаді Сенатом США. В силу того, що Генеральний атторней є одночасно міністром юстиції США, він входить до системи гілки виконавчої влади.

Друга посадова особа, яка має статус прокурора, – «незалежний прокурор». На відміну від Генерального атторнея «незалежний прокурор» здебільшого належить до гілки судової влади.

У конституціях європейських країн прокуратура зазвичай віднесена до судової гілки влади.

В Естонії канцлер юстиції належить до законодавчої влади.

Загалом щодо місця прокуратури в органах державної влади конституційна доктрина розглядає чотири групи країн:

- країни, в яких прокуратура діє у складі Міністерства юстиції (Франція, Японія, Польща тощо);
- країни, в яких прокуратура входить до складу суддівського корпусу (магістрат) і знаходиться при суді (Італія, Іспанія та ін.);
- країни, в яких прокуратура виділена в складну систему і підзвітна парламенту та (або) Президенту (КНДР, Словаччина тощо);
- країни, в яких немає прокуратури (Велика Британія).

В юридичній літературі уже кілька років дискутуються питання щодо віднесення прокуратури до виконавчої чи судової влади. Відповідно до Конституції України судова влада, як і інші гілки державної влади,

здійснює повноваження в межах чинного законодавства. Метою правосуддя є захист конституційного ладу, прав і свобод громадян, прав та інтересів підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності. Предметом судового розгляду можуть бути всі суспільні відносини, врегульовані нормами права, в разі виникнення спору. Водночас історико-правовий аналіз юридичної літератури, нормативно-правової бази, прокурорської, слідчої та судової практики свідчить, що діяльність прокуратури як органу державної влади з часу її створення і до сьогодні спрямована на забезпечення верховенства закону, боротьбу зі злочинністю, підтримання державного обвинувачення [7]. Як вважає В. Корж, завдання, мета, функції та правові засоби прокурорської діяльності спрямовані на державно-правовий захист прав і свобод людини та громадянина, інтересів держави.

Урахування зарубіжного досвіду функціонування органів прокуратури в інших європейських країнах має дати вагомий результат і забезпечити становлення конституціоналізму в Україні. При цьому необхідно врахувати національні й історичні особливості правової системи нашої держави.

В інтересах людини, держави і суспільства прокуратура в Україні має бути незалежним державним органом в системі судової влади, на який необхідно покладати важливі функції із захисту прав та законних інтересів людини і громадянина, держави й суспільства. У розробленому Генеральною прокуратурою України законопроекті, в якому значною мірою враховані висновки Венеціанської комісії та Резолюції ПАРЕ, прокуратуру віднесено до системи самостійної влади. На думку розробників, це стане фундаментальним і принциповим кроком на шляху її реформування, що дасть змогу забезпечити неупередженість, незалежність і деполітизацію діяльності прокуратури та відповідатиме сучасним тенденціям визначення її ролі в демократичних країнах.

Метою вказаних змін є необхідність закріплення конституційного статусу прокуратури України відповідно до міжнародних принципів і стандартів щодо її ролі та місця у

демократичному суспільстві, зважаючи на історичні традиції, реальний стан державного і суспільного розвитку нашої країни. Основний момент, відображений у зазначеному проекті, – віднесення прокуратури до самостійної гілки влади. Зокрема, у ст. 121 пропонується передбачити, що прокуратура України становить єдину, незалежну систему органів, на яку покладається: кримінальне переслідування у досудовому провадженні та підтримання державного обвинувачення в суді; захист прав і свобод людини та громадянина, державних і суспільних інтересів, а також представництво їхніх інтересів у суді у випадках, визначених законом; нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування; нагляд за додержанням законів органами і установами, які виконують судові рішення, а також застосовують заходи примусового характеру, пов'язані з обмеженням особистої свободи громадян. Цей проект схвально оцінено експертами Ради Європи і зазначено, що він є суттєвим кроком вперед на демократичному шляху розбудови органів прокуратури.

Як вважає В. Корж, з пропозиціями віднести прокуратуру до судової гілки влади погоджуватися сьогодні зарано. Спочатку треба провести комплексне наукове дослідження питання про місце прокуратури серед гілок влади. І тільки врахувавши висновки вчених, які обов'язково мають ґрунтуватися на практичному досвіді, можна зробити остаточний висновок.

Прокуратура, будучи органом державної влади, має сприяти узгодженості та координації дій, урівноважувати їх, щоб жодна з гілок влади не змогла «піднятися» над іншими чи гальмувати їх. Відмінності між способами здійснення державної влади тими чи іншими органами не повинні порушувати її єдність. Прокуратура, виконуючи завдання, функції і повноваження при здійсненні нагляду, покликана забезпечувати таку єдність, оскільки протиріччя між гілками влади можуть мати руйнівний характер.

Дехто наполягає на тому, аби перетворити прокуратуру в орган виконавчої влади, підпорядкувавши її Міністерству юстиції Ук-

раїни. Але ж це суперечить власне призначенню прокуратури, що здійснює вищий нагляд за виконавчими структурами влади, зокрема й Кабінетом Міністрів України, міністерствами, комітетами тощо. Включення прокуратури до Міністерства юстиції України чи іншої структури виконавчої влади якісно змінить рівень і зміст її наглядової функції: вищий нагляд за дотриманням законів перетвориться у відомчий чи міжвідомчий контроль. З його сфери доведеться вилучити місцеві представницькі органи, кримінальний, цивільний, господарський процеси. По суті, це означатиме ліквідацію прокурорського нагляду в його традиційному значенні.

Віднесення прокуратури до виконавчої гілки влади суперечитиме принципам побудови правової держави, верховенства права, незалежності прокуратури та зруйнує існуючу систему «стримувань і противаг».

Прокуратура повинна діяти в інтересах усіх гілок влади, взаємодіяти з ними, а не входити до їх структури. Виконавча влада не потребує включення прокуратури до своєї структури, їй завжди надавалась можливість для здійснення контролю за виконанням законів учасниками суспільних відносин. Тому механізм їх реалізації необхідно передбачити у чинному законодавстві і вміло його використовувати. Для цього зовсім не обов'язково руйнувати прокуратуру.

Менш відвертим намаганням перетворити прокуратуру на заклад виконавчої влади є рекомендації обмежити її функції кримінальним переслідуванням. А потрібний чи не потрібний буде прокурорський нагляд у правовій державі – покаже час. Правова держава і називається правовою тому, що в ній править закон. Навряд чи можна цього досягти, відмовившись від прокурорського нагляду за забезпеченням верховенства закону, єдністю і зміцненням законодавства, захистом прав і свобод громадян, оскільки прокуратура – це єдиний орган, здатний стримувати поширення правового нігілізму і забезпечувати однакове застосування законів.

Як зазначає І. Назаров, не всі представники юридичної науки підтримують вимоги Ради Європи про необхідність реформуван-

ня прокуратури України й приведення її функції у відповідність до європейських стандартів [8].

Найчастіше заперечення викликають пропозиції ліквідувати досудове слідство та нагляд за додержанням законів. Зокрема, лунають висловлювання, що стандартів Ради Європи стосовно організації та функціонування органів прокуратури взагалі не існує; вимоги цієї міжнародної організації спрямовані лише на забезпечення високоякісного захисту прав і свобод людини та громадянина, а які органи виконуватимуть це завдання – зовсім інше питання.

На думку одних науковців, функції правозахисної діяльності та попереднього слідства є надбанням вітчизняної історії і як спеціальна цінність мають залишатися у системі функцій прокуратури з можливим реформуванням. Інші вважають, що прокуратура із функцією загального нагляду – це рудимент середньовіччя, який ожив у країнах з тоталітарним режимом (у минулому – СРСР) для всеосяжного контролю за державними інститутами, суспільством, оскільки потреба у нагляді існувала у період, коли центральна влада прагнула до зміцнення своїх позицій у боротьбі із сепаратизмом.

Як зазначає В. Мойсик, гострі дискусії навколо наглядових повноважень прокуратури породжує не термін «нагляд», а помилкові тлумачення цієї функції окремими консультантами, які зазвичай консультують міжнародних експертів у рамках виконання відповідних грантів і трактують її як повернення до так званого нагляду прокуратури радянської доби.

Розробляючи основні положення проекту нового Закону України «Про прокуратуру», законодавці виходили передусім із реалій сьогодення, а вони вимагають створення непорушного законодавчого бар'єра на шляху можливих спроб політичного впливу на прокурорську діяльність. Його відсутність робить прокуратуру заручником політичних сил. Саме тому вона має бути незалежним державним органом. Якщо ж прокуратура організаційно входить до тієї чи іншої гілки влади, ми, як свідчить вітчизняний досвід,

можемо втратити гарантії того, що процедурні прокурорські можливості не будуть використовуватися як інструментарій політичної боротьби влади чи тієї політичної сили, яка таку владу сформувала.

При застосуванні принципу розподілу влади в його класичному вигляді на законодавчу, виконавчу і судову прокурорський нагляд, на наш погляд, може розглядатись як самостійний її вид. Посилення ролі суду в захисті прав громадян не виключає прокурорського нагляду в цій сфері. В умовах формування держави в центрі уваги має бути захист прав людини [9].

Правозахисна діяльність прокуратури невіддільна від захисту загальнодержавних, загальносуспільних інтересів та інтересів територіальних громад.

Роль прокуратури в системі соціального контролю (у широкому розумінні цього поняття) є унікальною і не перетинається з діяльністю інших органів [10].

По-перше, прокуратура здійснює нагляд за додержанням законності у цілому, а не в межах якихось окремих правових сфер. По-друге, прокурорське втручання пов'язане лише з порушеннями законів, тобто актів найвищої юридичної сили, тоді як численні контролюючі органи керуються в основному підзаконними актами, різноманітними положеннями й інструкціями. І нарешті, прокуратура, здійснюючи нагляд за додержанням законів органами позавідомчого контролю, будучи системоутворюючим ядром суспільного контролю, сприяє підвищенню його активності й ефективності у боротьбі із правопорушеннями.

Нагляд за додержанням законів являє собою найбільш ефективну та послідовну форму контролю держави у сфері забезпечення законності, здійснюється постійно й не потребує особливої процедури. Утверджуючи верховенство закону, прокурорський нагляд у межах наданих повноважень виступає дієвим і необхідним інструментом захисту прав та свобод людини і громадянина, суспільства й держави. При цьому всім зацікавленим особам гарантується право на судові оскарження дій прокурора.

Список використаних джерел:

1. Ківалов С. Проект КПК України: проблеми та перспективи прийняття // С. Ківалов // Вісник прокуратури. – 2011. – № 6. – С. 15–20.
2. Пшонка В.П. Роль прокуратури в забезпеченні національної безпеки України / В.П. Пшонка // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 3–5.
3. Литвак О.М. Функції прокуратури України / О.М. Литвак, П.В. Шумський. – Х.: ХІРУП, 1998. – 392 с.
4. Шумський П.В. Проблеми сучасної концепції основних функцій органів прокуратури України / П.В. Шумський // Сучасні проблеми науки: матеріали наук. конф. (9 квітня 2010 року). – К.: Національний авіаційний університет, 2010. – С. 220–221.
5. Шумський П.В. Прокуратура / Шумський П.В. – К.: Вентурі, 1998. – 336 с.
6. Середа Г.П. Оптимізація процесуального статусу прокурора на досудовому слідстві / Г.П. Середа // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 15–21.
7. Войцишен В.Д. Прокуратура у системі кримінальної юстиції України в період її реформування / В.Д. Войцишен // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 11–14.
8. Долежан В.В. Перспективи трансформації функцій прокуратури України / В.В. Долежан // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 45–49.
9. Пшонка А.В. Дисциплінарна відповідальність прокурорів: дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / А.В. Пшонка. – Х., 2006. – 183 с.
10. Дьомін Ю.М. Компенсація та одноразова допомога замість страхових виплат / Ю.М. Дьомін // Вісник прокуратури. – 2011. – № 6. – С. 21–25.

*Олег ЛИТВАК,
Петро ШУМСЬКИЙ*

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Резюме

Досліджується проблема реформування прокуратури і приведення її функцій у відповідність до європейських норм та стандартів. Визначається місце й роль прокуратури в системі органів державної влади. Обґрунтовується поняття прокуратури як комплексного й багатогранного правового інституту, який виконує особливий вид державної діяльності із забезпечення верховенства закону, єдності, зміцнення законності, захисту прав та свобод людини і громадянина.

*Олег ЛИТВАК,
Петр ШУМСКОЙ*

ПРОБЛЕМЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОРГАНОВ ПРОКУРАТУРЫ

Резюме

Исследуются проблемы реформирования прокуратуры и приведения ее функций в соответствие с европейскими нормами и стандартами. Определено место и роль прокуратуры в системе органов государственной власти. Обосновано понятие прокуратуры как комплексного и многогранного правового института, который выполняет особый вид государственной деятельности по обеспечению верховенства закона, единства, укрепления законности, защиты прав и свобод человека и гражданина.

*Oleg LYTVAK,
Petr SHUMSKIY*

**ISSUES OF LAW DEFENSE ACTIVITY TRANSFORMATION
OF PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE OF UKRAINE**

Summary

The article deals with research of the history of reforming and transforming public prosecutor's office due to European standards. The authors' attention is concentrated on the role and place of prosecutor's office in the system of state power organs. The prosecutor's office is considered as complex and versatile legal institute performing specific state activity to provide the rule of law, protection of rights and freedoms of a citizen.